

63/1993 Z. z.

**ZÁKON
NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

z 18. februára 1993

o štátnych symboloch Slovenskej republiky a ich používaní

Zmena: 240/1994 Z. z.

Zmena: 273/1996 Z. z.

Zmena: 515/2003 Z. z.

Zmena: 277/2006 Z. z.

Zmena: 335/2007 Z. z.

Zmena: 659/2007 Z. z.

Zmena: 445/2008 Z. z.

Zmena: 200/2010 Z. z.

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

§ 1

Štátne symboly Slovenskej republiky

(1) Štátne symboly Slovenskej republiky, ktorými sú štátny znak, štátna vlajka, štátna pečať a štátna hymna, 1) možno vyobrazovať a používať len spôsobom ustanoveným týmto zákonom.

(2) Každý je povinný zachovávať úctu k štátnym symbolom Slovenskej republiky. Výchova k vlastenectvu a úcte k štátnym symbolom Slovenskej republiky musí byť zaradená do štátneho vzdelávacieho programu škôl.

Štátny znak Slovenskej republiky

§ 2

Vyobrazenie štátneho znaku Slovenskej republiky

(1) Štátny znak Slovenskej republiky (ďalej len "štátny znak") tvorí na červenom ranogotickom štíte dvojité strieborný kríž, vztýčený na strednom vyvýšenom víšku modrého trojvršia. 2) Driek a ramená kríža sú na koncoch rozšírené a vhlbené, vrchy sú oblé.

(2) Štátny znak sa vyobrazuje farebne. Výnimočne, ak to nie je z objektívnych dôvodov možné alebo vhodné, možno od farebného vyobrazenia upustiť.

(3) Striebornú farbu dvojitého kríža v štátnom znaku možno pri jeho farebnom vyobrazení nahradiť i bielou farbou.

(4) Za štátny znak sa považuje aj jeho jednofarebné grafické zobrazenie alebo stvárnenie z kovu, kameňa, z keramického či z iného materiálu, ak svojím vyobrazením zodpovedá vyobrazeniu štátneho znaku.

(5) Vyobrazenie štátneho znaku tvorí prílohu č. 1 tohto zákona.

§ 3

Používanie štátneho znaku

(1) Štátny znak používajú spôsobom ustanoveným týmto zákonom:

- a) Národná rada Slovenskej republiky a Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky,
- b) prezident Slovenskej republiky a Kancelária prezidenta Slovenskej republiky,
- c) vláda Slovenskej republiky,
- d) ministerstvá a iné orgány štátnej správy Slovenskej republiky,
- e) Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky,
- f) prokuratúra, súdy a Ústavný súd Slovenskej republiky,
- g) štátom určené osoby podľa osobitných predpisov, 3)
- h) diplomatické misie, stále misie a konzulárne úrady Slovenskej republiky,
- i) ozbrojené sily, bezpečnostné zbory a Zbor požiarnej ochrany Slovenskej republiky,
- j) štátne školy a štátne školské zariadenia,
- k) orgány územnej samosprávy,
- l) Slovenská akadémia vied a jej orgány a ďalšie štátne vedecké organizácie, štátne múzeá a galérie a ďalšie štátom zriadené organizácie z oblasti kultúry,
- m) Národná banka Slovenska a štátne banky.

(2) O spôsobe používania štátneho znaku v ozbrojených silách, v bezpečnostných zboroch a v Hasičskom a záchrannom zbore Slovenskej republiky rozhoduje príslušný minister.

(3) Štátny znak používajú na svoje označenie fyzické a právnické osoby, ktoré reprezentujú Slovenskú republiku na oficiálnych medzinárodných podujatiach.

(4) Štátny znak môžu používať aj iné fyzické a právnické osoby s výnimkou označenia ich budov, listín, pečiatok a rovnošiat; to sa nevzťahuje na fyzické a právnické osoby, o ktorých

to ustanovuje osobitný predpis. 4) Všetky fyzické a právnické osoby môžu používať štátny znak vždy len takým spôsobom, aby jeho použitie bolo dôstojné a zodpovedajúce jeho postaveniu ako štátneho symbolu.

(5) Cirkevné školy a súkromné školy 4a) používajú štátny znak len ako podtlač na školských vysvedčeniach (§ 5 ods.1).

(6) Štátny znak sa používa na označenie

a) hraníc Slovenskej republiky s inými štátmi,

b) budov štátnych orgánov, ozbrojených síl, bezpečnostných zborov a Hasičského a záchranného zboru, štátnych škôl a štátnych školských zariadení, orgánov územnej samosprávy a ustanovizní uvedených v odseku 1 písm. l),

c) volebných miestností, zasadacích miestností štátnych orgánov, štátnych škôl a štátnych školských zariadení, orgánov územnej samosprávy, ustanovizní uvedených v odseku 1 písm. l), ostatných úradných miestností štátnych orgánov a ich miestností pre styk s verejnosťou, učební štátnych škôl a štátnych školských zariadení, obradných siení a slovenských národných pamätníkov,

d) insígnií predstaviteľov štátnych orgánov a ustanovizní uvedených v odseku 1 písm. l) a insígnií používaných pri uzavieraní manželstva,

e) radov a vyznamenaní Slovenskej republiky,

f) listín, pečatí a úradných pečiatok štátnych orgánov a ustanovizní uvedených v odseku 1,

g) úradných preukazov vydávaných štátnymi orgánmi Slovenskej republiky,

h) vecí a území chránených podľa predpisov o ochrane prírody a ochrane pamiatok,

i) štátnych cenín.

§ 4

Štátny znak na budovách

(1) Štátny znak sa používa na vonkajšie označenie budov štátnych orgánov, orgánov územnej samosprávy a ustanovizní uvedených v § 3 ods. 1 s výnimkou ustanovizní uvedených v písmene m) takto:

a) ak má v budove sídlo viac štátnych orgánov, orgánov územnej samosprávy alebo ustanovizní oprávnených používať štátny znak, označuje sa budova len jeho jedným vyobrazením,

b) ak štátny orgán, orgán územnej samosprávy alebo ustanovizeň, ktoré používajú štátny znak, sídlia vo viacerých budovách, označuje sa ním spravidla hlavná budova,

c) štátny znak sa umiestňuje nad tabuľou, na ktorej je uvedený názov štátneho orgánu, orgánu územnej samosprávy alebo ustanovizne oprávnenej ho používať; v odôvodnených prípadoch možno štátny znak vyobraziť na tabuli spolu s názvom štátneho orgánu, orgánu územnej samosprávy alebo ustanovizne,

d) štátny znak sa umiestňuje v strede nad priečelím budovy, nad hlavným vchodom alebo na pravej strane hlavného vchodu z čelného pohľadu,

e) pri súčasnom použití štátneho znaku a iného znaku sa štátny znak umiestňuje z čelného pohľadu vľavo od iného znaku.

(2) Ak štátny znak nie je súčasťou architektonickej výzdoby budovy, použije sa na jej označenie tabuľa s jeho vyobrazením zhotovená zo smaltovaného plechu s výškou 30 cm, 40 cm alebo 60 cm.

(3) Štátny znak sa neumiestňuje na budovách, na ktorých by vzhľadom na ich stav nebolo jeho použitie dôstojné.

(4) Ak budova prestane slúžiť ako sídlo štátneho orgánu, orgánu územnej samosprávy alebo ustanovizní uvedených v § 3 ods. 1 s výnimkou ustanovizní uvedených v písmene m), štátny znak sa z nej sníme v deň ich zániku alebo v deň nadobudnutia účinnosti rozhodnutia o zmene ich sídla.

(5) Za označenie budovy štátnym znakom a za jeho náležitú údržbu zodpovedá vlastník (správca) budovy. Štátny orgán, orgán územnej samosprávy alebo ustanovizne uvedené v § 3 ods. 1 s výnimkou ustanovizní uvedených v písmene m), aj ak nie sú vlastníkami (správcami) budovy, zodpovedajú za označenie budovy štátnym znakom. Vlastník (správca) budovy je povinný toto označenie strpieť.

(6) Štátny znak iného štátu možno použiť iba na vonkajšie označenie budov zastupiteľských úradov tohto štátu.

§ 5

Štátny znak na úradných listinách

(1) Štátnym znakom sa označujú len úradné listiny, ktoré obsahujú rozhodnutie alebo uznesenie štátneho orgánu alebo ktorými sa úradne osvedčujú dôležité skutočnosti alebo oprávnenia.

(2) Štátne orgány a ustanovizne uvedené v § 3 ods. 1 používajú štátny znak takto:

a) na úradných listinách a iných úradných tlačivách určených na hromadné alebo na opakované používanie je štátny znak predtlačný farebne alebo len v kresbe (napr. rodný list, sobášny list, úmrtný list, školské vysvedčenie); to sa nevzťahuje na ustanovizne uvedené v § 3 ods. 1 písm. l) a m),

b) na ostatných úradných listinách, ktoré obsahujú rozhodnutie alebo uznesenie štátneho orgánu

alebo osvedčenie dôležitých skutočností alebo oprávnení, sa používa od tlačok úradnej pečiatky so štátnym znakom.

(3) Orgány územnej samosprávy používajú od tlačok úradnej pečiatky so štátnym znakom, nápisom Slovenská republika a názvom obce alebo orgánu územnej samosprávy na rozhodnutia alebo osvedčenia dôležitých skutočností alebo oprávnení vo veciach, v ktorých vykonávajú štátnu správu podľa osobitných predpisov.

§ 6

Štátny znak na úradných pečiatkach

Úradné pečiatky so štátnym znakom [§ 5 ods. 2 písm. b)] sú okrúhle s priemerom 36 mm, po obvode kruhu okolo štátneho znaku je označenie štátneho orgánu alebo ustanovizní uvedených v § 3 ods. 1, prípadne aj ich sídlo. Na osobitné účely, najmä na úradné tlačivá, sa používajú okrúhle úradné pečiatky so štátnym znakom s priemerom 17 mm a 22 mm.

Štátna vlajka Slovenskej republiky

§ 7

Vyobrazenie štátnej vlajky Slovenskej republiky

(1) Štátna vlajka Slovenskej republiky (ďalej len "štátna vlajka") sa skladá z troch pozdĺžnych pruhov - bieleho, modrého a červeného, rovnakej šírky, usporiadaných pod sebou. Na prednej polovici listu štátnej vlajky je umiestnený štátny znak. Štátny znak na štátnej vlajke je rovnako vzdialený od horného, predného a spodného okraja štátnej vlajky a jeho výška sa rovná polovici výšky štátnej vlajky. Na styku štítu s inou ako bielou farbou je biely lem, široký jednu stotinu dĺžky štátnej vlajky. V štátnom znaku na štátnej vlajke sa nepoužíva žiadna obrysová linka. Pomer strán štátnej vlajky je 2:3.

(2) Vyobrazenie štátnej vlajky tvorí prílohu č. 2 tohto zákona.

(3) Štátna vlajka sa môže používať aj vo forme štátnej zástavy (§ 10).

Spôsob používania štátnej vlajky

§ 8

(1) Štátne orgány, ozbrojené sily, bezpečnostné zbory, Hasičský a záchranný zbor a orgány územnej samosprávy označujú štátnou vlajkou budovy, v ktorých sídlia, štátne orgány označujú aj úradnú miestnosť najvyššieho predstaviteľa.

(2) Štátna vlajka sa používa pri príležitosti štátnych sviatkov.

(3) Okrem príležitostí uvedených v odseku 2 sa štátna vlajka používa aj na výzvu, ktorú vydáva

a) Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, ak ide o významnú oficiálnu príležitosť celoštátneho

charakteru (napr. oficiálna návšteva najvyššieho predstaviteľa iného štátu),

b) obec, ak ide o oficiálnu príležitosť miestneho charakteru (napr. oslavy výročia založenia obce).

(4) Výzva na použitie štátnej vlajky podľa odsekov 2 a 3 obsahuje dôvod vlajkovej výzdoby a údaj o jej začiatku a konci.

(5) Štátna vlajka sa vztyčuje na vlajkový stožiar.

(6) Pri medzinárodných podujatiach v Slovenskej republike sa pri nepárnom počte vlajok štátna vlajka umiestňuje uprostred, pri párnom počte na ľavej strane z čelného pohľadu v prostrednej dvojici.

(7) Ak ide o významnú udalosť Slovenskej republiky alebo o významnú udalosť miestneho charakteru, používa sa vždy štátna vlajka; popri nej sa používa štátna vlajka iného štátu vtedy, ak je prítomná oficiálna delegácia iného štátu. V takom prípade sa používa štátna vlajka na čestnejšom mieste, vľavo z čelného pohľadu.

(8) Ak sa používa štátna vlajka spolu s vlajkou obce, obidve sú umiestnené v rovnakej výške vedľa seba, pričom sa štátna vlajka z čelného pohľadu umiestňuje vľavo.

(9) Na štátnej vlajke, ani na stožiaroch sa neumiestňujú nijaké ozdoby, nápisy, vyobrazenia, stuhy a pod. Stožiar štátnej vlajky na verejnom priestranstve sa umiestňuje vpravo od rečníckeho pultu pri pohľade od tohto pultu.

(10) Pri štátnom smútku sa štátna vlajka spúšťa do pol žrde. Pri smútočnom obrade sa z rakvy sníma pred jej spustením do hrobu alebo žiaroviska.

(11) Štátna vlajka sa nesmie použiť poškodená, ani zašpinená a nesmie sa zväzovať do ružice.

(12) Štátna vlajka sa vztyčuje a sníma bez prerušenia, pomaly a dôstojne; pri snímaní sa nesmie dotýkať zeme.

(13) Týmito ustanoveniami nie sú dotknuté zvyklosti pri označení budov diplomatických misií, stálych misií a konzulárnych úradov cudzích štátov a zvyklosti pri medzištátnych rokovaníach a pod.

§ 9

Vlajková výzdoba sa začína najneskôr o 18.00 hodine dňa predchádzajúceho slávnostnej udalosti a skončí sa najskôr o 8.00 hodine nasledujúceho dňa. Obce upravujú trvanie vlajkovej výzdoby primerane.

§ 9a Štátny smútok

(1) Vláda Slovenskej republiky vyhlasuje štátny smútok, ak ide o
a) úmrtie prezidenta Slovenskej republiky,

b) úmrtie predsedu Národnej rady Slovenskej republiky,

c) úmrtie predsedu vlády Slovenskej republiky.

(2) Vláda Slovenskej republiky môže vyhlásiť štátny smútok aj vtedy, ak ide o

a) citový otras spoločnosti vyvolaný smrťou osoby, ktorá mala mimoriadny vplyv na verejný život,

b) vykonanie pietnej spomienky na osoby, ktoré tragicky zahynuli na území Slovenskej republiky alebo mimo územia Slovenskej republiky a ich smrť otriasla celou spoločnosťou.

(3) Spustenie štátnej vlajky pri štátnom smútku trvá v čase určenom v rozhodnutí vlády Slovenskej republiky.

Nadpis zrušený od 1.10.1996

§ 10

Štátna zástava

(1) Štátna zástava je utvorená podľa štátnej vlajky; je vždy pevne spojená so žrdou alebo priečnym rahnom. Vzájomný pomer šírky a dĺžky štátnej zástavy sa ustanovuje tak, že dĺžka štátnej zástavy nepresahuje trojnásobok jej šírky.

(2) Na štátnej zástave použitej vo forme koruhvy sa štátny znak nachádza vo zvislej polohe.

(3) Vyobrazenie štátnej zástavy a koruhvy Slovenskej republiky tvorí prílohu č. 3 tohto zákona.

(4) Na používanie štátnej zástavy sa vzťahujú ustanovenia § 8 s výnimkou odsekov 5, 9, 10 a 12.

§ 11

(1) Na používanie štátnej vlajky sa vzťahujú ustanovenia § 3 s výnimkou odseku 5, odseku 6 písm. c) v časti upravujúcej označovanie zasadacích miestností a učební štátnych škôl a štátnych školských zariadení, ostatných úradných miestností štátnych orgánov, orgánov územnej samosprávy a ustanovizní uvedených v § 3 ods. 1 písm. l) a s výnimkou odseku 6 písm. f), g) a h).

(2) Fyzické i právnické osoby môžu používať štátnu vlajku i štátnu zástavu; ich použitie však musí byť dôstojné a musí zodpovedať postaveniu štátnych symbolov Slovenskej republiky.

§ 12

Štátna pečať Slovenskej republiky

(1) Štátna pečať Slovenskej republiky 6) (ďalej len "štátna pečať") je okrúhla. V jej strede je vyobrazený štátny znak, pričom farby znaku sú vyznačené heraldickým šrafovaním. Okolo štátneho znaku je do kruhu umiestnený nápis (kruhopsis) Slovenská republika. V dolnej časti kruhopisu štátnej pečate je lipový listok. Priemer štátnej pečate je 45 mm.

(2) Štátna pečať sa používa na originál listiny ústavy a ústavných zákonov Slovenskej republiky, medzinárodných zmlúv, poverovacích listín diplomatických zástupcov a v ďalších prípadoch, v ktorých je jej použitie obvyklé.

(3) Pečatidlo štátnej pečate uschováva prezident Slovenskej republiky.

(4) Vyobrazenie štátnej pečate tvorí prílohu č. 4 tohto zákona.

§ 13

Štátna hymna Slovenskej republiky

(1) Štátnou hymnou Slovenskej republiky (ďalej len "štátna hymna") sú prvé dve slohy piesne Nad Tatrou sa blýska. 7)

(2) Štátna hymna sa hrá alebo spieva pri príležitosti štátnych sviatkov, pamätných dní, výročí a pri iných významných príležitostiach celoštátneho alebo miestneho charakteru; štátna hymna iného štátu sa hrá, ak je prítomná jeho oficiálna delegácia.

(3) Štátna hymna sa hrá alebo spieva aj

a) pred začiatkom rokovania ustanovujúcej schôdze a poslednej schôdze Národnej rady Slovenskej republiky v príslušnom volebnom období,

b) pred začiatkom prvého a posledného rokovania vlády Slovenskej republiky v príslušnom volebnom období,

c) pred prvým a posledným zasadnutím obecného, miestneho, mestského zastupiteľstva alebo zasadnutím zastupiteľstva samosprávneho kraja v príslušnom volebnom období,

d) v školách so štátnym vzdelávacím programom na začiatku školského roka a na konci druhého školského polroka, 7a)

e) vo vysielaní Slovenského rozhlasu a Slovenskej televízie za podmienok ustanovených osobitným predpisom, 7b)

f) na začiatku športových podujatí, o ktorých to ustanovuje osobitný predpis. 7c)

(4) Text štátnej hymny a jej notový záznam tvoria prílohu č. 5 tohto zákona.

§ 13a

(1) Školy so štátnym vzdelávacím programom sú povinné okrem povinností podľa § 3 ods. 6 písm. b) a c) umiestniť na vhodnom mieste v priestoroch školy štátnu zástavu, text štátnej hymny a preambulu Ústavy Slovenskej republiky tak, aby nebola narušená ich dôstojnosť.

(2) Školy so štátnym vzdelávacím programom sú povinné okrem povinností podľa § 3 ods. 6 písm. b) a c) umiestniť v miestnosti, v ktorej prebieha vyučovanie, grafické znázornenie štátnej zástavy, text štátnej hymny a preambuly Ústavy Slovenskej republiky tak, aby nebola narušená ich dôstojnosť.

(3) Orgány územnej samosprávy sú povinné okrem povinností podľa § 3 ods. 6 písm. b) a c) umiestniť v miestnosti, v ktorej prebieha zasadnutie obecného, miestneho, mestského zastupiteľstva alebo zasadnutie zastupiteľstva samosprávneho kraja, štátnu zástavu a preambulu Ústavy Slovenskej republiky tak, aby nebola narušená ich dôstojnosť.

Spoločné a záverečné ustanovenia

§ 14

Pokuty

(1) Za porušenie ustanovenia § 3 ods. 4 až 6, § 5 ods. 3, § 6 a § 11 ods. 2 obvodný úrad môže právnickej osobe uložiť pokutu do 6638 eur.

(2) Pri ukladaní pokuty a rozhodovaní o jej výške sa prihliada na závažnosť, spôsob konania a trvanie protiprávneho stavu.

(3) Pokutu možno uložiť do šiestich mesiacov odo dňa, keď sa obvodný úrad dozvedel o porušení povinnosti, najneskôr však do jedného roka odo dňa, keď k porušeniu povinnosti došlo.

(4) Na konanie o uložení pokuty sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní. 8)

(5) Výnos pokút je príjmom štátneho rozpočtu.

§ 14a

Dohľad

Dohľad nad dodržiavaním tohto zákona vykonáva Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky a obvodné úrady; v rámci dohľadu predovšetkým upozorňujú na zistené nedostatky a požadujú a kontrolujú ich odstránenie.

§ 15

Zrušujú sa

1. zákon Slovenskej národnej rady č. 51/1990 Zb. o používaní štátneho znaku, štátnej vlajky, štátnej pečate a štátnej hymny Slovenskej republiky v znení zákona Slovenskej národnej

radu č. 323/1992 Zb.

2. vyhláška Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 253/1990 Zb., ktorou sa vykonáva zákon Slovenskej národnej rady č. 51/1990 Zb. o používaní štátneho znaku, štátnej vlajky, štátnej pečate a štátnej hymny Slovenskej republiky.

§ 16

Tento zákon nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia.

Zákon č. 240/1994 Z. z. nadobudol účinnosť dňom vyhlásenia, t.j. 13. septembrom 1994.

Zákon č. 273/1996 Z. z. nadobudol účinnosť 1. októbrom 1996.

Zákon č. 515/2003 Z. z. nadobudol účinnosť 1. januárom 2004.

Zákon č. 277/2006 Z. z. nadobudol účinnosť 1. júlom 2006.

Zákon č. 335/2007 Z. z. nadobudol účinnosť 1. októbrom 2007.

Zákony č. 659/2007 Z. z. a č. 445/2008 Z. z. nadobudli účinnosť dňom zavedenia eura v Slovenskej republike, t.j. 1. januárom 2009.

Zákon č. 200/2010 Z. z. nadobudol účinnosť 1. septembrom 2010.

Ivan Gašparovič v. r.

Vladimír Mečiar v. r.

PRÍL.1
Štátny znak Slovenskej republiky

Obrázok 63-93-1.PCX

PRÍL.2
Štátna vlajka Slovenskej republiky

Obrázok 63-93-2.PCX

PRÍL.3
Štátna zástava Slovenskej republiky

Obrázok 63-93-3.PCX

PRÍL.4
Štátna pečať Slovenskej republiky

Obrázok 63-93-4.pcx

PRÍL.5
Štátna hymna Slovenskej republiky

Obrázok 63-93-5.PCX

1) Čl. 8 Ústavy Slovenskej republiky.

2) Čl. 9 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

3) Napríklad § 12 ods. 2 písm. d) a § 16 ods. 2 zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok), § 14 ods. 1 písm. d) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov.

4) Napr. § 14 zákona Slovenskej národnej rady č. 138/1992 Zb. o autorizovaných architektoch a autorizovaných stavebných inžinieroch.

4a) § 3 písm. q) zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

5) Čl. 9 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

6) Čl. 9 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky.

7) Čl. 9 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky.

7a) § 150 zákona č. 245/2008 Z. z.

7b) § 5 ods. 2 zákona č. 619/2003 Z. z. o Slovenskom rozhlase v znení zákona č. 200/2010 Z. z.
§ 5 ods. 2 zákona č. 16/2004 Z. z. o Slovenskej televízii v znení zákona č. 200/2010 Z. z.

7c) § 4 ods. 3 písm. a) zákona č. 479/2008 Z. z. o organizovaní verejných telovýchovných podujatí, športových podujatí a turistických podujatí a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 200/2010 Z. z.

8) Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok).